

KARTLÄGGNING AV AVTALSSITUATIONEN GÄLLANDE HÄTMNING AV VERKSAMHETSAVFALL DÄR PLAST INGÅR FÖR STOCKHOLMS STADS FÖRVALTNINGAR OCH BOLAG

2022-10-28

KARTLÄGGNING AV AVTALSSITUATIONEN GÄLLANDE HÄMTNING AV VERKSAMHETSAVFALL DÄR PLAST INGÅR

För Stockholms stads förvaltningar och bolag

Uppdragsnamn	Kartläggning av avtalssituationen gällande hämtning av verksamhetsavfall
Uppdragsnummer	10342901
Författare	Angelica Jörnling, Maria Noring, Freja Rahm, Anton Halvars Klintäng
Datum	2022-10-06
Ändringsdatum	2022-10-28
Granskad av	Maria Noring
Godkänd av	Anja Karlsson

KUND

Stockholms stad - Miljöförvaltningen

KONSULT

WSP

121 88 Stockholm-Globen
Besök: Arenavägen 7
Tel: +46 10-722 50 00
WSP Sverige AB
Org nr: 556057-4880
wsp.com

KONTAKTPERSONER

Angelica Jörnling, WSP
angelica.jornling@wsp.com

SAMMANFATTNING

På uppdrag av miljöförvaltningen i Stockholms stad har WSP gjort en kartläggning av avtalssituationen hos samtliga förvaltningar och bolag i Stockholms stad gällande hämtning av verksamhetsavfall där plast ingår. Undersökningen av avtal på verksamhetsnivå hos stadsdelsförvaltningarna avgränsades till stadsdelarna Farsta och Östermalm. Kartläggningen syftar till att ge en bättre bild över avtalssituationen, vilken ska ligga till grund för en gemensam upphandling av hämtning och hantering av verksamhetsavfall för förvaltningar och bolag inom Stockholms stad.

Datinsamlingen inleddes med att miljöförvaltningen på Stockholms stad skickade ut ett förberedande mejl till kontaktpersonerna för att förklara kartläggningens syfte och fånga upp eventuella frågor i ett tidigt skede. Därefter kontaktade WSP samtliga bolag och förvaltningar och efterfrågade eventuella avtal för hämtning av verksamhetsavfall och förfrågningsunderlag. WSP ställde även frågor om andra eventuella lösningar på hämtning av verksamhetsavfall där plast ingår.

Resultatet av studien är att enbart åtta av Stockholms stads 47 förvaltningar och bolag har inkommit med avtal gällande hämtning av verksamhetsavfall. Av åtta är tre stadsdelsförvaltningar (Rinkeby-Kista, Skarpnäck och Spånga-Testa) och fem bolag (Stockholm Vatten och avfall, Stockholms hamnar, Stockholmshem, Familjebostäder och Micasa). Avtalen för stadsdelsförvaltningarna är förvaltningsövergripande och bolagen har inkommit med verksamhetsövergripande avtal. Därutöver uppger fastighetskontoret och Bostadsförmedlingen Stockholms stad att de har avtal för hämtning av verksamhetsavfall, men att de inte har haft möjlighet att skicka över dessa. Resterande förvaltningar och bolag uppger att upphämtning av verksamhetsavfall ingår i hyreskontraktet och/eller att det finns flera kortare verksamhetsspecifika avtal. I flera fall är förvaltningarna och bolagen osäkra på hur hämtning av verksamhetsavfall ombesörjs.

Samtliga tre stadsdelsförvaltningar och fem bolag har avtal som inkluderar hämtning av plastförpackningar. De inkomna avtalen sträcker sig ofta 1–3 år med en möjlighet till förlängning med ett år i taget och är ofta inte uppdelat efter geografiskt område (eller något annat sätt såsom exempelvis avfallsfraktion). Det är endast avtalen från de kommunala bolagen som innehåller krav på redovisning av hämtad mängd av respektive fraktion och krav på materialåtervinning av respektive fraktion.

Sammanfattningsvis är bilden att hämtning av verksamhetsavfall i staden är decentraliserad och att det finns en kunskapsbrist hos framför allt förvaltningarna men också bolagen gällande hämtning och hantering av verksamhetsavfall. Flera förvaltningar och bolag har uttryckt en stark vilja att en upphandling av hämtning och hantering av verksamhetsavfall upphandlas gemensamt för Stockholms stad.

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	3
1 INLEDNING	5
1.1 BAKGRUND OCH SYFTE	5
1.2 AVGRÄNSNINGAR	5
2 METOD	6
3 RESULTAT	7
3.1 FÅ FACKFÖRVALTNINGAR HAR AVTAL FÖR HÄMTNING AV VERKSAMHETSAVFALL	7
3.2 UNGEFÄR HÄLFTEN AV ALLA BOLAG HAR AVTAL FÖR HÄMTNING AV VERKSAMHETSAVFALL	8
3.3 DET FINNS MÅNGA OLIKA LÖSNINGAR MELLAN OCH INOM STADSDELSFÖRVALTNINGARNA	8
3.4 SAMMANSTÄLLNING AV DE ÅTTA INKOMNA AVTALEN	9
4 SLUTSATSER OCH DISKUSSION	12
BILAGA 1 - PARAMETRAR	13

1 INLEDNING

I rapportens första kapitel presenteras bakgrund och syfte med uppdraget. Därefter presenteras de avgränsningar som görs inom ramen för uppdraget.

1.1 BAKGRUND OCH SYFTE

Kommunfullmäktige i Stockholms stad antog i februari 2022 "Handlingsplan för hållbar plastanvändning 2022–2026". Syftet med handlingsplanen är att skapa hållbara cirkulära plastflöden inom Stockholms stad. Detta ska uppnås bland annat genom att minska plastanvändningen, öka andelen inköpt återvunnen och biobaserad plast samt minska förbränningen av fossil plast.

I enlighet med åtgärd 3.1 i handlingsplanen har Stockholms stad beslutat att genomföra en kartläggning av avtalssituationen gällande hämtning av verksamhetsavfall där plast ingår inom stadens förvaltningar och bolag. Ansvariga för åtgärden är miljöförvaltningen med stöd av serviceförvaltningen och Stockholm Vatten och Avfall.

Idag saknas det överblick över och uppföljning av den mängd plastavfall som uppstår och hur den hanteras hos förvaltningarna och bolagen. Idag ombesörjs hämtningen och hanteringen av verksamhetsavfall i stadens verksamheter genom olika lösningar bland annat lokala avtal. Därutöver finns det också verksamheter inhysta i privata fastighetsägares lokaler där avfallshanteringen ingår som en del av i hyran.

Syftet med att kartlägga avtalssituationen gällande förvaltningars och bolags hämtning av avfall är för att få en bättre bild av den nuvarande avtalssituationen. Kartläggningen har ett särskilt fokus på de fraktioner där plast ingår – främst plastförpackningar och övrig plast (som ofta ingår i fraktionen grovavfall). Kartläggningen kommer därefter ligga till grund för en gemensam upphandling av hämtning och hantering av verksamhetsavfall för förvaltningar och bolag inom Stockholms stad.

1.2 AVGRÄNSNINGAR

För att begränsa arbetet har inte enskilda verksamheter inom de olika fackförvaltningarna kontaktats. Anledningen är att det finns ett mycket stort antal verksamheter. Inom exempelvis utbildningsförvaltningen finns det över 200 hämtningsadresser till skolor.

2 METOD

Följande avsnitt fokuserar på kartläggningens metodologiska tillvägagångssätt. Både aspekter avseende insamlingen av data från de olika förvaltningarna och bolagen samt sammanställningen av det insamlade dataunderlaget berörs.

I uppdraget kontaktades samtliga fackförvaltningar (18), stadsdelsförvaltningar (13) och kommunala bolag (16) inom Stockholms stad. Personerna som kontaktades inom de olika förvaltningarna och bolagen var upphandlings- och inköpsansvariga, upphandlings- och inköpsamordnare, upphandlare samt miljösamordnare.

Kontakten med förvaltningarna och bolagen avsåg att samla in avtal gällande hämtningen av verksamhetsavfall, med ett särskilt fokus på plast (främst plastförpackningar och övrig plast). Även eventuella upphandlingsdokument, såsom förfrågningsunderlag, kopplade till dessa avtal efterfrågades vid kontakten med förvaltningarna och bolagen. Genom rapporten används ordet *avtal* för att beskriva både avtalet och upphandlingsdokumenten.

För de fackförvaltningar, stadsdelsförvaltningar och bolag med underliggande verksamheter efterfrågades information kring avtalsituationen inom hela förvaltningen, det vill säga om det finns förvaltningsövergripande avtal som verksamheter kan avropa från eller om enskilda verksamheter har egna avtal. Utöver dessa frågeställningar var det även intressant att veta hur hämtningen av verksamhetsavfall hanteras i de förvaltningar eller verksamheter där avtal saknades. Frågor om avfallshanteringen ingår i hyresavtalet samt vem som var fastighetsägare i dessa fall ställdes därför.

Datainsamlingen inleddes med att miljöförvaltningen på Stockholms stad skickade ut ett förberedande mejl till kontaktpersonerna för att förklara kartläggningens syfte och fånga upp eventuella frågor i ett tidigt skede. Kort därefter kontaktade WSP berörda förvaltningar och bolag via epost. Vid uteblivet svar skickades en påminnelse ut och därefter togs kontakt via telefon.

Parallellt med datainsamling från samtliga fackförvaltningar, stadsdelsförvaltningar och bolag valdes även två stadsdelsförvaltningar ut. Syftet var att göra en djupdykning i två representativa förvaltningar för att närmare studera verksamheterna inom dessa stadsdelar. Att endast två stadsdelsförvaltningar valdes beror på omfattningen av uppdraget. Stadsdelarna Farsta och Östermalm valdes för att undersöka hur avtalsituationen ser ut på verksamhetsnivå. Dessa två stadsdelar representerar olika geografiska lägen med olika förutsättningar. Farsta ligger utanför tullarna och är lite glesare byggt än Östermalm som ligger innanför tullarna. Kontaktoppgifter till verksamheterna erhöles genom kontakt med centralförvaltningarna i stadsdelarna och inkluderade verksamheter inom förskolan, äldreomsorgen och socialtjänsten. I Farsta finns tolv verksamheter och i Östermalm finns 13 verksamheter.

Analysen av de inkomna avtalen från fackförvaltningar, stadsdelsförvaltningar och kommunala bolag granskades utifrån ett antal parametrar som WSP tillsammans med miljöförvaltningen, serviceförvaltningen och Stockholm Vatten och Avfall tog fram. En sammanställning av insamlade data gjordes i Excel. Avtalen analyserades genom en kvalitativ studie där varje avtal lästes igenom och relevanta parametrar dokumenterades för att sedan sammanställas. Parametrarna inkluderar bland annat avfallsfraktioner, eventuell geografisk uppdelning, antal hämtställen och tidsomfattning men information avseende eventuella andra lösningar för ombesörjningen av verksamhetsavfall ingår också i sammanställningen.

3 RESULTAT

I kapitlet presenteras resultaten från kartläggningen av avtalssituationen för hämtning av verksamhetsavfall där plast ingår. Kapitlet inleds med en sammanställning av det övergripande resultatet från fackförvaltningarna och de kommunala bolagen. Därefter följer sammanställningen av det övergripande resultatet från stadsdelsförvaltningarna. Slutligen presenteras resultatet utifrån de framtagna parametrarna och de avtal som förvaltningarna och bolagen har skickat.

3.1 FÅ FACKFÖRVALTNINGAR HAR AVTAL FÖR HÄMTNING AV VERKSAMHETSAVFALL

I detta avsnitt presenteras kartläggningen för Stockholms stads 18 fackförvaltningar.

Det är endast fastighetskontoret som uppger att de har avtal för hämtning av verksamhetsavfall. Nio fackförvaltningar (inkl. fastighetskontoret) uppger att det är fastighetskontoret som ombesörjer hämtning av verksamhetsavfall.

Fastighetskontoret har ett stort antal fastigheter med både bostäder och lokaler. Generellt hanteras avfallshanteringen för fastighetskontorets fastigheter med lokaler genom att hyresgästen är ansvarig för hämtning av verksamhetsavfall, det vill säga att hyresgästen har egna avtal med avfallsentreprenören. Det finns dock två undantag där hämtning av verksamhetsavfall ingår i hyresavtalet.

Det första undantaget gäller avfallshanteringen i tekniska nämndhuset. Hyresavtalet är där bilagt med ett avtal om lokalservice som i sin tur står för avfallshanteringen. Fastighetskontoret är ansvariga för avtalsuppföljningen av lokalserviceavtalet. Det finns dock funderingar på ett eget avtal gällande tekniska nämndhuset i en kommande upphandling. De fackförvaltningar som sitter i tekniska nämndhuset är fastighetskontoret, miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret och exploateringskontoret.

Det andra undantaget är att fastighetskontoret är ansvariga för avfallshanteringen för ett antal specialfastigheter (17 adresser). Exempelvis sitter revisionskontoret, stadsledningskontoret, valnämnden och utbildningsförvaltningen (centralförvaltning) på en sådan adress. För dessa specialfastigheter har fastighetskontoret olika avtal för verksamhetsavfall. Avtalen har gått ut men löper fortsatt på. Fastighetskontoret har inte haft möjlighet att skicka avtalen. Upphandling är under planering för ett gemensamt avtal för dessa fastigheter och ska påbörjas under hösten 2022.

Det innebär att resterande nio fackförvaltningar har hämtning av verksamhetsavfall genom hyresavtal med annan fastighetsägare än fastighetskontoret. De fackförvaltningar där hämtning av verksamhetsavfall ingår i hyresavtalet är exempelvis arbetsmarknadsförvaltningen (centralförvaltning), idrottsförvaltningen (centralförvaltning) och serviceförvaltningen. Dessa fackförvaltningar sitter i samma byggnad där hyresvärden är Atrium Ljungberg. Även byggnaden som kyrkogårdsförvaltningen (centralförvaltning) sitter i ägs av Atrium Ljungberg.

Centrala funktionerna för kulturförvaltningen och socialförvaltningen (samt äldreförvaltningen som sitter på socialförvaltningens kontor) uppger att de också har hämtning av verksamhetsavfall genom hyresavtal. Fastighetsägare för dessa fastigheter är Familjebostäder respektive Stadsrum. Stadsarkivet uppger att de avropar tjänsten hämtning av verksamhetsavfall från ett centralt avtal som serviceförvaltningen har. Enligt serviceförvaltningen finns dock inte ett sådant avtal.

Inom en del fackförvaltningar finns det också ett antal olika verksamheter i andra lokaler än central förvaltning. Idag verkar det inte finnas några förvaltningsövergripande avtal vilket innebär att fackförvaltningarna har dålig insyn i hur verksamheterna ombesörjer hämtning och hantering av sitt verksamhetsavfall. Alla fackförvaltningar uppger olika lösningar för hur verksamheterna hanterar frågan. Utbildningsförvaltningen uppger exempelvis att de inte har tillgång till respektive enhets/skolas avtal för hämtning av verksamhetsavfall och de vet därmed inte hur skolornas hämtning och hantering av verksamhetsavfall ser ut. Idag finns det 205 olika hämtningsadresser till skolorna. Utbildningsförvaltningen uppger att det sannolikt ser olika ut för hur respektive enhets/skolas avtal ser ut med respektive transportör/leverantör och för vissa enheter/skolor ingår det troligtvis i hyresavtalet för fastigheten.

Kulturförvaltningen är också en fackförvaltning med många verksamheter och de uppger att alla verksamheter har olika lösningar. De som inte har hämtning av verksamhetsavfall inkluderat i hyresavtalet har olika lösningar och ibland ingen lösning alls. Idag finns ca 100 verksamhetsadresser varav 54 har hämtning via hyresavtal. Av de 54 adresserna har ca 45 procent en privat hyresvärd. Kulturförvaltningen uppger också att det finns verksamheter som hyr flyttkartonger som de fyller med "miljöavfall" som en firma hämtar en gång i månaden. Kulturförvaltningen kan inte specificera vad "miljöavfall" innebär. Vissa enheter beställer också hämtning av papper och kartong när kärlen är fulla.

Kyrkogårdsförvaltningen uppger att de själva är fastighetsägare för verksamheterna under förvaltningen. Det finns inget avtal för dessa verksamheter utan avfallet hanteras genom containrar med olika fraktioner som finns hos de större verksamheterna. När containrarna är fulla ringer de leverantören för tömning. Slutligen uppger idrottsförvaltningen att vissa idrottsanläggningar har kortare avtal för hämtning av verksamhetsavfall och vissa beställer hämtning av verksamhetsavfall när behov uppstår.

3.2 UNGEFÄR HÄLFTEN AV ALLA BOLAG HAR AVTAL FÖR HÄMTNING AV VERKSAMHETSAVFALL

Av de 16 kommunala bolagen uppger sex att de har avtal för hämtning av verksamhetsavfall. Bostadsförmedlingen Stockholms stad är ett av de bolag som uppger att de har avtal men har inte haft möjlighet att skicka över avtalet.

De som har inkommit med avtal är Stockholms hamnar, Stockholmshem, Familjebostäder, Stockholm Vatten och Avfall (för deras egna kontor och verksamheter) och Micasa. En mer ingående sammanställning av alla inkomna avtal presenteras i avsnitt 3.4. Av de bolag som inte har skickat avtal är det många som har hämtning av verksamhetsavfall som en del av hyreskontraktet. De flesta bolagen som har hämtning av verksamhetsavfall genom hyreskontraktet uppger att de har fastighetskontoret som hyresvärd. Därutöver är det två bolag, Svenska Bostäder och Stockholm Globe Arena, som uppger att de hyr ut sina lokaler och att hyresgästerna har egna avtal för hämtning av verksamhetsavfall.

3.3 DET FINNS MÅNGA OLIKA LÖSNINGAR MELLAN OCH INOM STADSDELSFÖRVALTNINGARNA

I följande avsnitt presenteras kartläggningen för stadsdelsförvaltningarna inom Stockholms stad. Detta kompletteras med en djupdykning av hur situationen ser ut för verksamheterna inom stadsdelsförvaltningarna Farsta och Östermalm. Avtalssituationen bland stadsdelsförvaltningarna präglas generellt av att det finns många olika lösningar. Det är också sällsynt med förvaltningsövergripande avtal.

Av de 13 stadsdelsförvaltningar som har tillfrågats är det endast tre som uppger att de har förvaltningsövergripande avtal för hämtning av verksamhetsavfall som alla verksamheter vid behov kan avropa från. Dessa är Rinkeby-Kista, Skarpnäck och Spånga-Tensta.

Den vanligaste lösningen hos övriga stadsdelar är att centralförvaltningarnas verksamhetsavfall inkluderas i hyresavtalet medan det finns många olika lösningar för verksamheterna inom stadsdelsförvaltningarna. I exempelvis Hägersten-Älvsjö och Kungsholmen är det helt upp till verksamheterna att själva välja hur de vill göra. Vissa verksamheter har tecknat egna lokala avtal och för andra ingår hämtningen av verksamhetsavfall i hyresavtal. I andra stadsdelar, som Norrmalm och Bromma, kontaktar verksamheterna valfri leverantör vid behov för hämtning. Fastighetsägare för verksamheter inom stadsdelarna fördelas relativt jämnt mellan privata och offentliga aktörer. Privata aktörer är ofta bostadsrättsföreningar och offentliga aktörer utgörs ofta av kommunala bostadsbolag.

3.3.1 Många varierande lösningar hos verksamheterna inom Farsta och Östermalm

Verksamheterna som har kontaktats inom Farsta och Östermalm är gruppboendena, stödboenden, hemtjänst, vård- och omsorgsboenden samt förskoleområden där flera förskolor ingår. Likhet som framkom i kontakten med de centrala funktionerna på stadsdelsförvaltningarna så varierar lösningarna även på verksamhetsnivå och inom

samma administrativa område. I de fall där verksamheterna har egna avtal eller avropar från avtal har WSP inte kunnat ta del av avtalen, antingen eftersom kontaktpersonerna på verksamheterna inte hittat dem eller för att avtalen tecknades för så länge sedan att de inte vet var avtalen förvaras (eller om de ens finns kvar).

Två av fyra förskoleområden i Östermalm har sammanställningar för hur det ser ut på de olika förskolorna. Sammanställningarna visar att avfallshanteringen skiljer sig åt när det gäller fraktion och verksamhet. Vissa fraktioner kan ingå i hyresavtalet medan andra hämtas av avfallsleverantörer. Fraktionerna som ingår i sammanställningarna är hushållsavfall, matavfall, plast, wellpapp, glas, metall, elektronik, grovsopor och tidningar. Ett exempel på hur situationen kan skilja sig åt inom samma administrativa område är förskoleområdena i Farsta. Två förskoleområden har svarat att de har avtal med Veolia för hämtning av olika avfallsfraktioner medan ett annat förskoleområde helt saknar avtal.

I de fall där avtal saknas är det verksamheten själv som ansvarar för verksamhetsavfallet. Det har dock varit svårt att få en överblick över hur dessa verksamheter hanterar sitt verksamhetsavfall. Exempelvis svarar en verksamhet under Farsta stadsdelsförvaltning att de slänger verksamhetsavfall i återvinningskärl som ligger nära lokalen.

Vissa verksamheter saknar kunskap om hur hämtningen av verksamhetsavfall ombesörjs, om det finns avtal med avfallsleverantör(er) eller om det ingår i hyresavtalet. Dessa verksamheter har i vissa fall hänvisat tillbaka till centralförvaltningen för att få svar på frågan. I kontakten med verksamheterna har det framkommit att kunskapen kring eller tillgången till befintliga avtal är låg.

3.4 SAMMANSTÄLLNING AV DE ÅTTA INKOMNA AVTALEN

Totalt inkom åtta avtal, varav tre från stadsdelsförvaltningar och fem från kommunala bolag. Inga avtal inkom från fackförvaltningarna. Nedan presenteras analysen av avtalen för stadsdelsförvaltningarna respektive de kommunala bolagen.

3.4.1 *Samtliga tre stadsdelar har avtal som inkluderar hämtning av plastförpackningar*

De stadsdelsförvaltningar som inkom med avtal var Skarpnäck, Spånga-Tensta och Rinkeby-Kista. Rinkeby-Kista uppger att de har två olika förvaltningsövergripande avtal, ett generellt avtal för verksamhetsavfall och ett avtal för farligt avfall. Rinkeby-Kista har dock endast skickat in avtalet för farligt avfall. Vår analys begränsas därmed till avtalet för hämtning av farligt avfall och eventuella svar kring det andra avtalet som upphandlingsansvarige har kunnat ge. Enligt upphandlingsansvarig på Rinkeby-Kista inkluderas plastförpackningar i avtalet för hämtning av verksamhetsavfall.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning, som enbart skickat avtalet och inte förfrågningsunderlaget, uppger att både centralförvaltningen och verksamheterna inom förvaltningen använder sig av samma avtal för hämtning av verksamhetsavfall. Det kan dock finnas ett fåtal verksamheter som har tillgång till hämtning av verksamhetsavfall via hyresvärden och då använder de sig av den tjänsten i stället. Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning har också ett avtal som är förvaltningsövergripande vilket innebär att både centralförvaltningen och verksamheterna inom stadsdelen nyttjar avtalet.

De avfallsfraktioner som inkluderas i stadsdelsförvaltningarnas förvaltningsövergripande avtal skiljer sig åt. Skarpnäcks avtal innehåller samtliga avfallsfraktioner, däribland plastförpackningar samt *övrig plast* (såsom exempelvis leksaker) som ingår under grovavfall. I Spånga-Tenstas avtal ingår avfallsfraktionerna plastförpackning, färgat/ofärgat glas, metall, grovavfall, wellpapp, pappersförpackningar, tidningar, farligt avfall, kontorspapper och sekretesspapper. Till skillnad från Skarpnäcks avtal innehåller också Spånga-Tenstas avtal antalet hämtställen.

Tabell 1. Avfallsfraktioner inkluderade i avtalen för stadsdelarna Rinkeby-Kista, Skarpnäck och Spånga-Tensta.

Avfallsfraktion	Rinkeby-Kista	Skarpnäck	Spånga-Tensta
Plastförpackningar	JA	JA	JA
Annan plastfraktion (LPDE transparent och/eller färgad ex. krymp och sträckfilm)	NEJ	JA	NEJ
Övrig plast (ex. leksaker, galgar, handskar, pennor)	NEJ	JA	NEJ
Färgat/ofärgat glas	NEJ	JA	JA
Metall/metallförpackningar	NEJ	JA	JA
Grovavfall	JA	JA	JA
Wellpapp	NEJ	JA	JA
Pappersförpackningar	NEJ	JA	JA
Tidningar	NEJ	JA	JA
Farligt avfall	JA	JA	JA
Gips	NEJ	JA	NEJ
Trä	NEJ	JA	NEJ
Kontorspapper	NEJ	JA	JA
Sekretesspapper	NEJ	JA	JA

De tre avtalen innehåller alla en avtalad period för tjänsten. Skarpnäcks avtal ska gälla under tiden av ett år, med ömsesidig uppsägningstid om tre månader, och förlängs med ett år i taget om uppsägning inte har skett från någondera parter. Spånga-Tenstas avtalsperiod är liknande, avtalet gäller ett år från avtalets undertecknande och kan förlängas ytterligare ett år. Enligt Spånga-Tensta gäller avtalet fortsatt vilket innebär att det har löpt på sedan det gick ut 2021. Rinkeby-Kista har också en avtalsperiod på ett år med möjlighet till förlängning med ytterligare ett år. Inget av avtalen är uppdelat per geografiskt område men Skarpnäck har delat upp avtalet i två rubriker baserat på kostnader för avfallsfraktionerna grovavfall och farligt avfall.

Avslutningsvis finns det inga krav på redovisning av hämtad mängd av respektive fraktion eller krav på materialåtervinning av respektive fraktion i de båda avtalen. Krav på att material som innehåller farliga ämnen ska tas ut ur kretsloppet och behandlas ändamålsenligt ingår endast i avtalet för Rinkeby-Kista. Inget av avtalen inkluderar krav kopplat till miljöarbete hos avfallentreprenören, arbetsmiljö, anti-korruption/CSR eller miljökrav på transporter.

3.4.2 *Samtliga fem bolag har avtal som inkluderar hämtning av plastförpackningar*

Det är fem kommunala bolag som har skickat in avtal för hämtning av verksamhetsavfall; Stockholm Vatten och Avfall (egna kontor och verksamheter), Stockholms hamnar, Stockholmshem, Familjebostäder och Micasa. Stokab har också skickat ett avtal för transporttjänster som de menar att de använder sig av för hämtning av verksamhetsavfall av fraktionerna brännbart, metall och elektronik. I avtalet står det dock ingenting som indikerar att hämtning av verksamhetsavfall ingår i tjänsten förutom en liten post i prislistan för containertömning. Avtalet analyseras därför inte närmre i rapporten.

I alla de fem avtalen inkluderas avfallsfraktionen plastförpackningar och i Stockholms hamnars avtal inkluderas också plastfraktionen krymp- och sträckfilm. Andra avfallsfraktioner som är vanligt förekommande i avtalen är färgat/ofärgat glas, metall, grovavfall (inkluderar ofta övrig plast), wellpapp, pappersförpackningar, tidningar, farligt

avfall och kontorspapper. Andra mer ovanliga fraktioner som förekommer är gips, trä samt plastfraktionen krymp- och sträckfilm. Dessa tre avfallsfraktioner inkluderas i Stockholms hamnars avtal. En annan ovanligt förekommande avfallsfraktion är sekretesspapper som enbart två bolag har; Micasa och Stockholm Vatten och Avfall.

Tabell 2. Avfallsfraktioner inkluderade i avtalen för de kommunala bolagen Stockholm Vatten och Avfall, Stockholms hamnar, Stockholms hem, Familjebostäder och Micasa.

Avfallsfraktion	Stockholm Vatten och Avfall	Stockholms hamnar	Stockholmshem	Familjebostäder	Micasa
Plastförpackningar	JA	JA	JA	JA	JA
Annan plastfraktion (LPDE transparent och/eller färgad ex. krymp- och sträckfilm)	NEJ	JA	NEJ	NEJ	NEJ
Övrig plast (ex. leksaker, galgar, handskar, pennor)	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ
Färgat/ofärgat glas	JA	JA	JA	JA	JA
Metall/metallförpackningar	JA	JA	JA	JA	JA
Grovavfall	JA	NEJ	JA	JA	Ja
wellpapp	JA	JA	JA	NEJ	Ja
Pappersförpackningar	JA	JA	JA	JA	JA
Tidningar	JA	NEJ	JA	JA	JA
Farligt avfall	JA	JA	JA	JA	JA
Gips	NEJ	JA	NEJ	NEJ	NEJ
Trä	JA	JA	NEJ	NEJ	NEJ
Kontorspapper	NEJ	JA	JA	JA	NEJ
Sekretesspapper	JA	NEJ	NEJ	NEJ	JA

Avtalsperioden i de olika avtalen varierar mellan två år, med möjlighet till förlängning, upp till åtta år. De flesta har dock en avtalsperiod på två till tre år med möjlighet till förlängning. Det är enbart Stockholms hamnar som har en tydlig uppdelning per geografiskt område i sitt avtal; Stockholm, Kapellskär samt Nynäshamn/Norvik. Avtalen är heller inte uppdelade på något annat tydligt sätt förutom Stockholms hamnar som också delar in avtalet i avfall från verksamhet, sjöfart, hamnplaner och allmänna ytor utomhus. Nästan alla avtal har också bifogade bilagor med prisuppgifter per avfallsfraktion. Det går dock inte att säga att det faktiska avtalet är uppdelat efter avfallsfraktioner.

Samtliga avtal från de kommunala bolagen innehåller krav på redovisning av hämtad mängd av respektive fraktion. Ungefär hälften av avtalen innehåller krav på materialåtervinning av respektive fraktion och att statistiken för olika behandlingsmetoder av avfallet ska redovisas. Likaså inkluderas kravet om att material som innehåller farliga ämnen ska tas ut ur kretsloppet och behandlas ändamålsenligt i ungefär hälften av avtalen. I de avtal kravet är inkluderat gäller det oftast för farligt avfall. Samtliga bolag har krav kopplat till arbetsmiljö och miljöarbete hos avfallsentreprenören. Alla utom ett bolag, Stockholmshem, har även krav kopplat till anti-korruption och/eller CSR. Samtliga bolag har miljökrav på transporter.

4 SLUTSATSER OCH DISKUSSION

Det är ett fåtal stadsdelsförvaltningar och bolag som har förvaltnings- eller bolagsövergripande avtal för hämtning av verksamhetsavfall. Idag är det endast en fackförvaltning (fastighetskontoret) som har avtal för hämtning av verksamhetsavfall och denne ombesörjer också hämtningen av verksamhetsavfall från fler andra fackförvaltningar. Bland stadsdelsförvaltningarna är det tre som uppger att de har förvaltningsövergripande avtal för hämtning av verksamhetsavfall. Tre av stadsdelarna har avtal som inkluderar hämtning av avfallsfraktionen plastförpackningar och övrig plast (som ofta specificeras under grovavfall). Bland stadens kommunala bolag är det sex som uppger att de har avtal för hämtning av verksamhetsavfall varav fem av dem inkom med avtal. Alla fem avtalen innehåller avfallsfraktionen plastförpackningar och i ett av avtalen ingår också plastfraktionen sträck- och krympplast. Verksamheterna inom stadsdelsförvaltningarna Farsta och Östermalm har i enstaka fall lokala avtal för hämtning av verksamhetsavfall men dessa finns inte tillgängliga, ofta på grund av att avtalen är så gamla att verksamheten saknar kunskap om var de förvaras.

Det är också få av förvaltningarna som vet hur deras underliggande verksamheter hanterar hämtning av verksamhetsavfall och om dessa har egna avtal, om det ingår i hyreskontraktet eller om de löser det på ett annat sätt, exempelvis att de vid behov genomför en direktupphandling av hämtning av verksamhetsavfall.

Helhetsbilden är att hämtningen av verksamhetsavfall är mycket decentraliserad både inom stadsdelsförvaltningar och fackförvaltningar med många underliggande verksamheter. Ofta saknas också kunskap på lokal nivå om hur hämtningen av verksamhetsavfall ombesörjs, gissningsvis på grund av att lösningen skapades för länge sedan och den som var ansvarig för lösningen kanske inte jobbar kvar i verksamheten. Vissa verksamheter ringer en avfallsleverantör när det finns behov av att hämta verksamhetsavfall, vilket tyder på att vissa lösningar sköts ad hoc och genom direktupphandling.

Således är den generella bilden att kunskapsnivån om hämtning och hantering av verksamhetsavfall är låg bland stadens fackförvaltningar, stadsdelsförvaltningar och verksamheter inom stadsdelsförvaltningarna. Angående de kommunala bolagen bedöms kunskapen om vad de har för lösning för hämtning av verksamhetsavfall vara större.

Från 47 förvaltningar och bolag har det inkommit åtta avtal varav vissa avtal exempelvis endast innehåller en specifik avfallsfraktion. De inkomna avtalen sträcker sig ofta 1–3 år med en möjlighet till förlängning med ett år i taget och är inte uppdelat efter geografiskt område (eller något annat sätt såsom exempelvis avfallsfraktion). Det är endast avtalen från de kommunala bolagen som innehåller krav på redovisning av hämtad mängd av respektive fraktion och krav på materialåtervinning av respektive fraktion.

Sammanfattningsvis är det ett fåtal avtal som inkommit och det kan därför, utifrån endast denna sammanställning, vara svårt att ta fram krav på vad som ska ingå i en kommande gemensam upphandling gällande hämtning av verksamhetsavfall. En rekommendation är därför att med denna kartläggning som underlag genomföra intervjuer med de avfallsleverantörer som ombesörjer hämtning av verksamhetsavfall för att bättre förstå möjligheterna vid en gemensam upphandling.

En gemensam upphandling gällande hämtning av verksamhetsavfall är bland de flesta förvaltningar och bolag välkommet, då de anser att de idag inte har den kunskap eller tid som behövs för att själva upphandla tjänsten.

BILAGA 1 - PARAMETRAR

- Vilka fraktioner inkluderar avtalet?
 - Inkluderar avtalet hämtning av plastförpackningar?
 - Inkluderar avtalet annan plastfraktion (ex LDPE transparent och/eller färgad)?
 - Inkluderar avtalet fraktionen "övrig plast" (ex. leksaker, galgar, handskar, pennor, mappar husgeråd osv)?
 - Andra fraktioner?
- Innehåller avtalet antal hämtställen?
- Är avtalet uppdelat per geografiskt område?
- Innehåller avtalet tjänsten om inrapportering av farligt avfall?
- Är det specificerat i avtalet om de hyr kärl eller äger kärlen?
- Är avtalet uppdelat på något annat sätt (ex. administrativ, ekonomi, vilken typ av avfall)?
- För vilken period sträcker sig avtalet?
- Innehåller avtalet krav på redovisning av hämtad mängd av respektive fraktion?
- Innehåller avtalet krav på redovisning av materialåtervinning av respektive fraktion?
- Innehåller avtalet krav på material som innehåller farliga ämnen ska tas ut ur kretsloppet och behandlas ändamålsenligt?
- Innehåller avtalet krav på miljöarbete (kvalitet) hos avfallsentreprenören?
- Innehåller avtalet krav kopplat till arbetsmiljö?
- Innehåller avtalet krav kopplat till anti-korruption/CSR?
- Innehåller avtalet miljökrav på transporter?

VI ÄR WSP

WSP är en av världens ledande rådgivare och konsultbolag inom samhällsutveckling. Med cirka 55 000 medarbetare i över 40 länder samlar vi experter inom analys och teknik, för att framtidssäkra världen.

Tillsammans med våra kunder tar vi fram innovativa lösningar för en mänsklig, trygg och välfungerande morgondag. Vi planerar, projekterar, designar och projektleder olika uppdrag inom transport och infrastruktur, fastigheter och byggnader, hållbarhet och miljö, energi och industri samt urban utveckling. Så tar vi ansvar för framtiden.

wsp.com

WSP Sverige AB

121 88 Stockholm-Globen
Besök: Arenavägen 7

T: +46 10-722 50 00
Org nr: 556057-4880
wsp.com

